

**Politiske vedtak fra årsmøtet i Innlandet
Arbeiderparti 2023**

Uttalelser:

Uttalelse 1:.....	3
Trygghet, muligheter og fellesskap - Gode liv for alle.	3
Uttalelse 2:.....	7
Mer inkludering - flere unge ut i arbeid.....	7
Uttalelse 3:.....	9
Trygg oppvekst og god læring for alle barn.....	99
Uttalelse 4:.....	11
Bolig for alle - en mer rettferdig boligpolitikk	11
Uttalelse 5:.....	123
Vi bygger Innlandet.....	133
Uttalelse 6:.....	155
Skape for å dele - flere arbeidsplasser og en styrka klimasatsning.....	155
Uttalelse 7:.....	177
Nye grep i landbrukspolitikken	177
Uttalelse 8:.....	19
Et organisert, seriøst og inkluderende arbeidsliv	19
Uttalelse 9:.....	222
Fylkesveiløft for trafiksikkerhet, regionale arbeidsplasser og klima	222
Uttalelse 10:.....	244
En ny og forutsigbar sosialdemokratisk energipolitikk.....	244
Uttalelse 11:.....	288
Internasjonal solidaritet.....	28
Uttalelse 12:.....	30
Uakseptabel svekkelse av politiet i Innlandet.....	30
Øvrige politiske vedtak.....	31

Uttalelse 1:

Trygghet, muligheter og fellesskap - Gode liv for alle.

En mer rettferdig kommuneøkonomi

Alle skal ha mulighet til å leve gode og trygge liv over hele landet. Frem til valget i september skal vi vise at Arbeiderpartiet har de beste løsningene lokalt for å gjøre hverdagen tryggere, lage sterkere fellesskapsløsninger og gi større muligheter for alle.

Vi vil jobbe for flere arbeidsplasser, universelle velferdsordninger og sosial utjevning. Vi vil gi flere mulighet til å jobbe, inkludere flere som har falt utenfor og at færre barn skal vokse opp i fattigdom. For å lykkes med det må vi ha sterke kommuner. Det er kommunene som har ansvar for velferdstjenester fra vugge til grav. Da er det viktig at kommunene settes i stand til å ha inntekter til å løse fremtidens velferdsoppgaver, og at alle kommuner får de samme mulighetene til å lykkes.

For at kommunene i hele landet skal lykkes med å gi alle et likeverdig tilbud må inntektene fra staten deles rettferdig. Innlandet Arbeiderparti mener at dagens inntektssystem ikke er godt nok. Dagens system bidrar systematisk til at de rike kommunene med de rike innbyggerne blir rikere, mens de fattige kommunene med høyt utenforskap, store sosioøkonomiske utfordringer og uføre blir stadig fattigere.

For store forskjeller mellom folk er en trussel mot demokratiet. Kommunene er et viktig verktøy for å utjevne forskjeller. Da må alle kommuner sikres store nok inntekter for å løse dette. For å sikre at alle kommuner kan levere gode tilbud må skatteinntektene fordeles mer rettferdig.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Sikre et mer rettferdig inntektssystem der skatteinntektene blir utjevnet mer enn i dag.
- Forsterke og forbedre finansieringen av ressurskrevende tjenester. Aldersgrensen på 67 år må fjernes og alle kommuner med spesielt høye utgifter per innbygger må bli kompensert på samme måte som kommuner med under 3200 innbyggere blir i dag.
- Barnevernsreformen må hensyntas når nytt inntektssystem skal innføres.

Alle har rett på en trygg og verdig alderdom

En sterk offentlig helsetjeneste, styrt av fellesskapet og finansiert over skatteseddelen, er avgjørende i kampen mot sosiale og geografiske forskjeller. Det er også det beste forsvaret mot en todeling av helsetjenesten. Vi trenger å sikre den offentlige helsetjenesten, slik at vi alle er trygge i hverdagen og har tilgang til nødvendig helsehjelp av høy kvalitet.

God eldreomsorg er en kjernesak for Arbeiderpartiet. Alle skal ha rett på en trygg og verdig alderdom, uavhengig av hvem du er, hvor du bor og størrelsen på lommeboka. Vi må styrke og tilpasse vårt offentlige helsevesenet i møte med en stadig eldre befolkning. Vi kan ikke alene «rekruttere oss ut av» det økende arbeidskraftsbehovet i helse- og omsorgstjenestene. Trygge ansatte med god kompetanse og digitale løsninger blir avgjørende.

Vi må øke takten på boligbygging for eldre, slik at vi har nok sykehjemsplasser og trygghetsboliger. Nye boformer skal sørge for at flere kan bo i eget hjem selv om behovet for økt trygghet eller hjelpemidler øker. De som trenger sykehjemsplass, skal være trygge på at det står en plass klar når behovet er der.

Vi må også tenke annerledes i forhold til roller. Innbyggerne må i større grad inviteres til å bli aktive deltagere med ansvar for eget liv og livsmestring. Kommunen må samhandle med innbyggerne gjennom hele livsløpet. Brukere, pårørende, ansatte og yrkesorganisasjoner, kommunene, frivilligheten og fag- og forskningsmiljøer skal ha en helt sentral rolle i utviklingen av eldreomsorgen. Dette er viktig for at vi skal greie å skape trygge og gode tjenester for fremtiden.

Utdanning er viktig for den enkelte, og de ansattes kompetanse er en viktig ressurs for fellesskapet. Det er viktig å legge til rette for at tilsatte skal kunne ta utdanning, der alle får mulighet til å fornye og supplere sin kompetanse. For at flere skal ha mulighet til å ta utdanning ved siden av arbeid er det viktig at det legges opp til flere desentraliserte studietilbud i tillegg til dagens ordinære utdanningstilbud der mange må reise langt for å studere.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Sørge for en god, trygg og verdig eldreomsorg for alle
- At eldre skal kunne bo trygt hjemme.
- Legge til rette for flere boliger for eldre og rehabilitering av eksisterende bolig til livsløpsstandard ved økonomisk stimulans og mer faglig rådgivning fra Husbanken/staten til seniorboliger og seniorkollektiv.
- At sykepleiere og helsefagarbeidere i hjemmetjenesten skal tilbys hele faste stillinger for å sikre sterke fagmiljøer riktig bemanning i eldreomsorgen.
- Jobbe for at det lages boligplan for eldre.
- Sikre investeringstilskuddet til bygging av sykehjem og omsorgsboliger
- Jobbe aktivt for at flere som allerede jobber i helsesektoren skal få fullføre fagbrev eller ta videreutdanning
- Innføre målrettede tiltak for å utvikle, beholde og rekruttere kompetanse.
- Utrede muligheten for å basere opptak av helsepersonell i høyere utdanninger både på karakterer, men også med vektning av ulike opptakskrav - herunder blant annet motivasjon, individuelt intervju og personlig egnethet for yrket
- Aktivt styrke arbeid med arbeidsmiljøet, for å få ned sykefravær.
- Øke tverrfagligheten i eldreomsorgen med pasienten i fokus for å styrke innholdet i tjenesten
- Sikre kunnskap om digitale løsninger i hele regionen.

- Legge til rette for mer desentralisert utdanning, særlig utdanningstilbud innenfor helse- og omsorgssektoren.
- Bidra til trygghet og støtte til pårørende.
- Styrke forskningen på demens.
- Sikre at det blir lagt til rette for flere lavterskeltilbud for mennesker med demens for å forebygge utenforskap

Folkehelse og psykisk helse

God helse skapes der folk lever, bor og arbeider. Folkehelsearbeidet krever en felles innsats for å forebygge sykdommer, fremme livskvalitet og redusere sosiale forskjeller mellom folk. God folkehelse kan også sikre at flere står i arbeid lengre og forebygge ensomhet og isolasjon.

Én av fire studenter har alvorlige psykiske plager og én av fem studenter har tenkt på å ta sitt eget liv. Det er vi nødt til å gjøre noe med. Skole- og studenthelsetjenesten er et av de viktigste lavterskeltilbudene vi har. Både for å gi ungdom noen å snakke med hvis de har det vanskelig, men også ved å forebygge psykiske og fysiske vansker.

Andelen barn og unge med psykiske plager har økt de siste årene, og utfordringene har økt betraktelig etter koronapandemien. På Barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling (BUPA) er det lange ventelister og fristbrudd.

Over mange år er det kutta ned på antall døgnplasser for alvorlig psykisk syke. Dette utfordrer både pasientenes egen sikkerhet og samfunnet. Samtykkekompetanse er bra for deler av denne pasientgruppen, men for andre er den ødeleggende for behandlingen. Kombinert med manglende døgnplasser får det tragiske konsekvenser for enkelte pasienter og for samfunnet.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Styrke arbeidet med psykisk helse blant barn og unge.
- At barn og ungdom skal bli møtt med åpen dør og en tilgjengelig skolehelsetjeneste hver dag.
- At helsesykepleier kan henvise direkte til psykolog, samtidig som vi arbeider for å øke kapasiteten i tilbudet.
- Styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner som jobber med psykisk helse, som for eksempel Rådgivning om spiseforstyrrelser (ROS).
- Øke tilgangen på informasjon om psykologtilbud, innleggelses og rettigheter på grunnskolen og videregående skole.
- Innføre prøveprosjekt med helsestasjon for gutter og øke kunnskapen om gutters psykiske helse.
- Styrke det barne- og ungdomspsykiatriske tilbudet i fylket, og vurdere øremerkede midler.
- Styrke de døgnbaserte tjenestene for kronisk syke innen psykisk helsevern.

- Styrke folkehelsearbeidet i kommunene ved å satse på, og stimulere til, flere lavterskeltilbud gjennom frivillighetssentralene og frisklivssentralene.
- Følge opp Kvinnehelseutvalgets rapport, og jobbe for at det innføres et krav om et generelt kjønnsperspektiv i alle former for helserelatert forskning.
- Styrke arbeidet mot fedme og overvekt i befolkningen.

Fastlegeordningen og samhandling

Fastlegeordningen er grunnmuren i vår felles helsetjeneste, og fastlegene gir trygghet for folk i alle lokalsamfunn. Fastlegeordningen har større rekrutteringsproblem enn tidligere. Noe av det viktigste vi gjør for å motvirke en todelt helsetjeneste, er å sørge for en fortsatt stabil fastlegeordning.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Arbeide for å styrke fastlegeordningen
- Ha en grundig gjennomgang av oppgavefordelingen mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten for å se om for mange oppgaver er flytta over på fastlegene.
- Vurdere om noen av legenes oppgaver kan utføres av annet helsepersonell.
- Utvikle og ta i bruk gode teknologiske løsninger og systemer for strukturert overføring av informasjon mellom aktører både i kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten
- Alle innbyggere og deltidsinnbyggere må være sikret en tilfredsstillende ambulansetjeneste. Responstiden må regnes fra der ambulansen faktisk befinner seg, ikke fra oppmøtestedet.

Vold i nære relasjoner

Overgrep og vold i nære relasjoner er et samfunnsproblem, med store fysiske og mentale konsekvenser for ofre og pårørende.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Forbedre oppfølging og varslingsordninger for ofre for overgrep og vold i nære relasjoner. Eksempelvis ved å styrke krisesenter og hjelpeapparat for å bistå mennesker til å komme seg ut av voldelige forhold.
- Øke innsatsen for å avdekke overgrep og vold mot barn, og øke kompetansen til barn og unge om problemstillingen.

Uttalelse 2:

Mer inkludering - flere unge ut i arbeid

Innlandet Arbeiderparti er bekymret for at stadig flere familier står i fare for å havne i varig lavinntekt. Særlig bekymret er vi for de mange barn som ikke får mulighet til å delta på aktiviteter og opplevelser, på lik linje med andre barn.

Innlandet Arbeiderparti mener at det er behov for kraftfulle grep for å bidra til å få ned de økonomiske forskjellene mellom folk. Disse tiltakene må utvikles langs tre spor: Tilgang til arbeid, felles velferd og omfordeling gjennom skatt.

Arbeiderpartiet skal være garantisten for at arbeidslinja skal bestå. Retten og verdien av at folk er i jobb er grunnleggende viktig for den enkelte og for opprettholdelsen av velferdssamfunnet vårt. Det krever tilrettelegging og oppfølging av personer som har behov for helsehjelp. Prinsippet om at det må lønne seg å jobbe er det som finansierer vår felles velferd, og gjør det mulig for oss å stille opp økonomisk og sosialt for dem som trenger et sikkerhetsnett.

Innlandet Arbeiderparti vil inkludere flere av Innlandets innbyggere i arbeidsfør alder inn i arbeidslivet. Å bidra til omskolering, voksenopplæring, arbeidstrening eller tilrettelegging for at flere kan komme i arbeid, er en helt sentral del av Innlandet Arbeiderpartiets strategi for å bygge Innlandet videre.

Innlandet Arbeiderparti vil jobbe for at flere av de som i dag jobber ufrivillig deltid, skal få hele stillinger. Det er viktig likestillings- og frihetspolitikk. Fast arbeid er nøkkelen til å kunne leve gode liv, ha egen bolig, en forutsigbar arbeidshverdag, en god fritid og et trygt familieliv.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- At Arbeiderpartiet skal være garantisten for at arbeidslinja skal bestå.
- Jobbe for at enslige forsørgere skal få bedre hverdagsøkonomi.
- Jobbe for at det gjøres en helhetlig gjennomgang av støtteordninger for lavinntektsfamilier og arbeidet for å bekjempe fattigdom må styrkes.
- Styrke frivilligheten ved økte frie midler.
- Inkludere flere i arbeidslivet ved å unngå krav om tilbakebetaling av uføretrygd hvis man kommer i jobb.
- Styrke NAV med økt kompetanse og flere ansatte og gjennomføre en storstilt tillitsreform i NAV. Saksbehandlingstiden for arbeidsavklaring må ned.
- Jobbe for at statlige virkemidler til særlig utsatte regioner i andre deler av landet, også blir tilgjengelig for regioner i Innlandet med tilsvarende utviklingstrekk.
- Bekjempe utenforskap, og bidra til at flere inkluderes i arbeidsliv og samfunnsliv i Innlandet.
- At flere skal få tilgang til arbeid, gjennom tett og tilrettelagt oppfølging fra NAV

- Bidra til at ansatte i offentlig forvaltning, deriblant NAV, må få større rom til å bruke sitt faglige skjønn, gjennom tillitsreformen i offentlig sektor.
- At alle som bruker NAV skal ha rett til å komme i kontakt med en saksbehandler der.
- Jobbe for at personer som har en uføregrad får større muligheter til å teste ut arbeidsevne uten å få redusert ytelsen.
- Regjeringen må innarbeide Konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i menneskerettighetslovgivingen.

Flere unge ut i arbeid

Stadig flere unge faller utenfor både utdanning og arbeid. Ingen skal måtte leve i utenforskap - vi har bruk for alle. Flere må hjelpes inn i arbeid, aktivitet og utdanning

Forskning fra SSB viser tydelig på at det er oppstått et skille mellom hvilke deler av ungdomskullene som får sommerjobber, og hvilke som ikke får det. Tidlig jobberfaring påvirker igjen sannsynlighet for å få arbeid i voksen alder, og om man varig faller utenfor arbeidslivet eller ikke.

Gjennom videregående utdanning legges grunnlaget for videre studier eller yrkesliv. Innlandet Arbeiderparti mener fylkeskommunen må sørge for sterk oppfølging av elever som sliter faglig eller sosialt, og hjelpe dem til å fullføre utdanningsløpet. Hver enkelt skole må ha oppfølgingsplaner for elever som er i fare for å droppe ut av utdanningen, og det må settes av nok ressurser til dette viktige arbeidet. For de elevene som likevel avslutter skoleløpet uten å fullføre, må Oppfølgingstjenesten ha nær kontakt med hver enkelt. Mange har behov for bistand med omvalg/ny utdanning, opplæring i bedrift eller formidling av tilbud om arbeid.

Innlandet Arbeiderparti mener det er viktig at velferdsstaten skal ivareta folk som ikke kan arbeide, og at vi som fellesskap stiller opp for hverandre slik at alle uansett arbeidsevne kan leve gode liv. Mange kan få, eller beholde, en plass i arbeidslivet gjennom bedre tilrettelegging eller ved omskolering.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- At alle under 30 år sikres arbeid, utdanning eller kompetanseheving, inkludert de med fysisk og kognitive funksjonsnedsettelse.
- Etablere et pilotprosjekt for at all ungdom i Innlandet innen fylte 19 år skal få sommerjobb med minimum 3 ukers varighet via sin kommune.
- At unge under 30 år uavhengig av ytelse blir fulgt opp av egne konsulenter i Nav ung og styrke Nav i skolen.
- At aktivitet er hovedregelen for alle sosialhjelpsmottakere under 30 år og at fullføring av videregående skal være en prioritet for denne gruppen.
- Sikre høy kvalitet på den fylkeskommunale Oppfølgingstjenesten for å ha et godt tilbud om utdanning eller arbeid til alle innbyggere i Innlandet under 21 år.
- Bygge på erfaringene fra omskoleringssatsninger som «Menn i helse» og «Ikomm Academy» for å videreutvikle lignende tiltak for andre sektorer i samarbeid mellom NAV, kommunene, fylkeskommunen og andre offentlige virksomheter.

Uttalelse 3:

Trygg oppvekst og god læring for alle barn

Skole og barnehage

Barnehage og skole er viktige fellesskapsarenaer i oppveksten. Det trengs kvalifiserte ansatte i barnehage og skole som gis tid og tillit, for å sikre læring, lek og trivsel. Det skal være trygge ungdomsmiljøer, nulltoleranse mot mobbing og det må jobbes aktivt for god psykisk helse gjennom blant annet helsestasjon og skolehelsetjenesten.

Skole og utdanning er et fellesgode som skal inkludere alle på en trygg måte der man skal få god og tilpasset læring. Det er viktig at elever møter lærere med god kompetanse, i både grunnleggende ferdigheter og i praktisk estetiske fag. Barn og unge i norske skoler skal ha en trygg skolehverdag, der elever som sliter skal få den hjelpen de trenger. Det er viktig å sikre laget rundt eleven med en helhetlig tverrfaglig innsats. For Innlandet Arbeiderparti er kvalitet i både undervisning og skolemiljø viktig.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Få mer lek inn i skolen, for å gjøre overgangen fra barnehage til skole lettere.
- At SFO og barnehage skal være billigst mulig.
- Gi god tverrfaglig hjelp til elever som har behov for det i barnehagen og i skolen.
- Alle elever og ansatte i skolen har krav på en trygg skolehverdag.
- Ha en rettferdig vurdering av elever og en evaluering av dagens eksamensformer.
- Få flere yrkesgrupper blant annet miljøterapeuter og vernepleiere inn i skolen.

Videregående opplæring

Det er viktig at elever møter lærere med god kompetanse, i både grunnleggende ferdigheter og i praktisk estetiske fag. Barn, unge og lærere i norske skoler skal ha en trygg skolehverdag, der elever som sliter skal få den hjelpen de trenger. Det er viktig å sikre laget rundt eleven med en helhetlig tverrfaglig innsats. Det er et stort behov for at flere elever velger yrkesfag på videregående skole.

Russetiden har mange dimensjoner hvor hygge og samhold er en del, men det har også utviklet seg ukulturer rundt tidsbruk, mobbing og utestenging. Innlandet Arbeiderparti mener det er viktig å sørge for en inkluderende russetid, der alle som ønsker det kan markere avslutningen på skolegangen på en positiv måte. Da må det skapes rammer for feiringen som inkluderer flest mulig, og feiringen må skje på en måte der ikke økonomi utestenger noen fra å delta. Innlandet Arbeiderparti understreker at russefeiringen er en privat feiring som russen selv har ansvar for, men mener samtidig at feiringen har fått en såpass framtrødende plass at både nasjonale myndigheter og fylkeskommunen som skoleeiere må engasjere seg for å gi russetiden positivt innhold for alle.

Innlandet fylke skal være et utdanningsfylke med et bredt spekter av høyere utdanningstilbud. Et bredt fagskoletilbud må være tilgjengelig over hele fylket. Det må i større grad tilrettelegges for overgang fra fagskole til høgskole/universitet.

Kompetanse må bygges kontinuerlig og Innlandet Arbeiderparti vil sikre gode lokale tilbud som både styrker bedriftenes tilgang på arbeidskraft, men også legger til rette for at så vel ungdom som voksne kan ta høyere utdanning uten å måtte flytte. Innlandet Arbeiderparti ser at noen sektorer mangler kompetanse på både kort og lang sikt. Særlig gjelder dette fag som sykepleie, vernepleie og andre fag rettet inn mot det økende behovet for ansatte i yrker innenfor helse og omsorg.

Mange unge strever med at studielånet ikke strekker til. Hverdagen for mange studenter handler om å overleve og ikke om å leve i studietiden.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Sikre gratisprinsippet i norsk skole.
- Gi god tverrfaglig hjelp til elever som har behov for det i skolen.
- At nasjonale myndigheter, fylkeskommunene og russen selv jobber med å skape en mer inkluderende russetid.
- Arbeide for mindre kommersialisering av russetiden, både under selve feiringen og i forberedelsene til den.
- Fjerne dagens fraværsgrense og utrede et bedre og mer rettferdig fraværssystem.
- Sørge for at alle elever, lærere og ansatte får en trygg skolehverdag.
- Styrke yrkesfagene og fortsette arbeidet med læreplassgaranti i Innlandet.
- Videreutvikle en innlandsmodell for yrkesfag der nye og alternative modeller for yrkesfag igangsettes.
- Jobbe for å styrke Y-veien.
- Beholde en desentralisert skolestruktur, og jobbe for kombinerte skoleklasser på yrkesfagtilbud der søkertallene er lave.
- Ha en rettferdig vurdering av elever, gjennomføre en evaluering av dagens eksamensformer.
- På sikt øke studiestøtten til 2G.
- At studenters rett til permisjon og fri ved deltakelse i folkevalgte organer lovfestes.

Uttalelse 4:

Bolig for alle - en mer rettferdig boligpolitikk

Flere må få mulighet til å eie egen bolig. Et av etterkrigstidens store velferdsprosjekter er den storstilte boligbyggingen som skulle sikre alle et sted å bo – uavhengig av hvem du er og uavhengig av hvilken familie du kommer fra. Denne politikken har vært en viktig brikke i å skape et likeverdig og likestilt samfunn i Norge. Det har også vært viktig fordelingspolitikk å sikre at vanlige folk i Norge har hatt mulighet til å eie sin egen bolig – i stedet til å være henvist til leiemarkedet slik situasjonen er i mange andre land.

Innlandet Arbeiderparti mener at bolig er helt avgjørende for at folk kan leve gode liv i hele landet. Det må bygges nok boliger i hele Norge, både i pressområder der det er kommersielt interessant å bygge – men også i områder der det er presset på boligmarkedet er lavere. Det skal ikke være økonomisk lønnsomhet alene som styrer byggingen av boliger, men behovet folk har for et trygt og godt sted å bo.

Det er viktig at vi i partnerskap med byggenæringen ser på klimakravene for boligbygging og rehabilitering. For å kunne iverksette mer utbygging i kommunene må det legges til rette for at en slik utvikling kan skje. Da er det nødvendig at det også blir sett på byggeregler for å legge til rette for trygg utvikling i lokalsamfunn påvirket av naturfarer. Mange kommuner sliter i dag med at de ikke får anvendt store areal fordi byggereglene for slike områder setter en stopper for det.

Det er behov for et godt boligtilbud også i distriktene i kombinasjon av nybygg og renovering av eksisterende boliger. Boligbehovet må sees på i kombinasjon av private og statlige virkemidler.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- At Husbanken forsterkes og gis et tydeligere samfunnsoppdrag knyttet til å sikre gode og trygge boliger for folk over hele landet.
- Utvikle modeller der en prosentandel av Husbanklånet (f.eks. 40%) «låses inn» som et rentefritt bidrag og følger huset ved salg i områder der prisen på nybygg ligger høyere enn markedsverdi kombinert med at huseiere kan velge å ta over dette lånet på ordinære vilkår hvis ønskelig.
- Gjøre det enklere for kommunene å tilby ulike boligmodeller til de som ikke har mulighet til å kjøpe bolig i det ordinære boligmarkedet.
- Tilrettelegge via Husbanken for at mennesker med kognitiv og fysisk funksjonsnedsettelse skal få eie sin egen bolig
- Legge til rette for at det bygges flere boliger for å dempe prisutviklingen i markedet, blant annet ved å gjennomgå plan- og bygningsloven for å se på hvordan reguleringsprosessene kan skje i et høyere tempo enn i dag og åpne for regulering av sosial boligbygging i det enkelte prosjekt

- Ha økonomiske ordninger som hjelper flere til å gå fra å leie til å eie bolig (tilskudd, rentenivå, kommunale avgifter/eiendomsskatt med mer)
- Forbedre og forenkle regelverket for leie til eie.
- Arbeide for økt utbygging av studentboliger i nærheten av studiestedene, også tilknyttet de videregående skolene.
- Opprette en ny tilskuddsordning for boligetablering i distriktene.
- Øke bevilgningene til Husbanken, og bidra til at Husbanken gjenreises til å bli det viktigste verktøyet i den sosiale boligbygginga, blant annet gjennom økt bruk av startlån
- I partnerskap med byggenæringen legge et løp for å stramme inn på klimakrav.
- Åpne opp for at utbygging av bolig skal være mer tilpassa den reelle risikoen i områder med naturfare.
- Jobbe for flere og bedre støtteordninger for klima- og ENØK-tiltak til privathusholdninger.

Uttalelse 5:

Vi bygger Innlandet

Innlandet er et Norge i miniatyr, med enorme muligheter i både by og land. Innlandet Arbeiderparti ønsker å bygge Innlandet ved å kombinere de beste kvalitetene fra både distrikta og byene i vårt fylke.

Digitaliseringen har bidratt til at det spiller mindre rolle hvor arbeidet utføres. Innlandet Arbeiderparti mener det er mulig å desentralisere langt flere deler av både fylkeskommunens og andre regionale aktørers aktiviteter og arbeidsplasser. Det er avgjørende at dette bygger på fornuftige fortrinn i hver enkelt region og hvert enkelt lokalsamfunn, slik at det bygger opp under en helhetlig samfunnsutvikling.

For Innlandet Arbeiderpartiet er det avgjørende at vi får et bedre kollektivtilbud. Tjenestetilbudet til innbyggerne i Innlandet skal være godt, uansett hvor folk bor.

Det er også viktig å se på forbindelseslinjene inn og ut av Innlandet. Både i Gjøvikregionen og Kongsvingerregionen er det mangelfulle kommunikasjonslinjer til/fra hovedflyplassen på Gardermoen. Innlandet Arbeiderparti vil jobbe for å få på plass nye kollektivforbindelser her, i dialog med Viken/Akershus. Likeledes vil Innlandet Arbeiderparti peke på at andre grenseregioner har behov for å løse utfordringer knyttet til fylkesgrensekryssende aktivitet.

Skal Innlandet lykkes som region, må vi også øke mulighetene i hele fylket vårt. Innlandet Arbeiderparti vil gjøre høyhastighets bredbånd til en rettighet på lik linje med tilgangen til strøm. Dette er avgjørende for å sikre en utvikling der folk har de samme mulighetene uavhengig av hvor man bor. Innlandet Arbeiderparti mener at den digitale infrastrukturen er helt avgjørende for å skape arbeidsplasser og for å kunne flytte arbeidsplasser fra sentrale områder ut til distriktene våre.

Deler av Innlandet har utviklingstrekk knyttet til befolkningsstruktur, sysselsettingsutvikling eller alderssammensetting som har mange likhetstrekk med tiltaksområder andre steder i landet. Likevel har ikke Innlandet tilsvarende virkemiddelapparat i ryggen som tilsvarende regioner i f.eks. Nord-Norge har.

Innlandet er et sterkt og rikt kulturfylke som bidrar til unike opplevelser og arrangement gjennom hele året. Opplevelsesnæringene gir mange spennende arbeidsplasser og er en av de viktigste næringene i fylket vårt. Vi har sterke tradisjoner innen musikk, litteratur, folkedans og museumsvirksomhet som bidrar til bolyst og attraktivitet, samtidig som det drar gjester fra hele verden til Innlandet.

I Innlandet finnes mange viktige kulturaktører som gir innledningene stolthet og bygger en felles identitet, samtidig som de samme aktørene er fyrtårn for kulturen i hele Norge. Vi har aktører som både gir innlendingene en lokal og regional identitet, og som har betydning for kulturen i

hele Norge. Innlandet Arbeiderparti ser at mye av de statlige kulturmidlene konsentreres rundt Oslo og andre større byer, og vil jobbe for at Innlandet får en større andel av de samlede statlige kulturmidlene.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Utnytte alle gode muligheter i Innlandet, bidra til sterkere samarbeid mellom by og distrikt.
- Styrke Innlandet fylkeskommunes lokale tilstedeværelse i hele fylket, og forsterke samarbeidet mellom fylkeskommunen og kommuner/regioner om å sikre gode offentlige tjenester til alle.
- At det ved utlysning av nye stillinger og ansettelser i fylkeskommunen må legges bedre til rette for at folk kan jobbe der de bor, slik at arbeidssted ikke nødvendigvis er i fylkeshusene på Hamar eller Lillehammer.
- Jobbe for at statlige virksomheter tilrettelegger for desentraliserte og fleksible arbeidsplasser, slik at arbeidstakere i direktorater, departementer, tilsyn m.v. kan være bosatt i Innlandet.
- Etablere nasjonalt yrkesfagsenter på Raufoss.
- Ha et bredt fagskoletilbud i hele Innlandet.
- Støtte arbeidet med å forsterke desentraliserte høyere utdanningstilbud i Innlandet, og jobbe for at regjeringen finansierer 40 desentraliserte studieplasser for vernepleiere ved studiesentrene på Tynset og i Kongsvinger fra skoleåret 2024/2025.
- Jobbe for å få økt grunnfinansieringen til Høgskolen i Innlandet for å sikre og videreutvikle fortsatt desentralisert struktur.
- At det etableres lokale sentre (nærtjenestesenter) som tilbyr offentlige tjenester som utstedelse av pass, førerkort, vigselsattester, generell gratis juridisk rådgivning osv.
- At Innlandet skal bli det mest universelle fylket i Norge. Det er viktig for vår aldrende befolkning og de unge som har en funksjonsnedsettelse
- Forsterke samarbeidet mellom Innlandets grenseregioner og tilgrensende områder i nabofylkene, særlig innen kollektivtransport, samferdsel og videregående utdanning.
- Videreføre et høyt tempo i utbyggingen av bredbånd i Innlandet, og jobbe for større statlige bevilgninger til dette formålet i vår region.
- Bekjempe framveksten av nye digitale klasseskiller.
- Jobbe for at statlige virkemidler til særlig utsatte regioner i andre deler av landet, også blir tilgjengelig for regioner i Innlandet med tilsvarende utviklingstrekk.
- Videreutvikle Innlandets sterke kulturliv over hele fylket og jobbe for at Innlandet får en større andel av de statlige midlene til kultur og støtte nysatsninger som trenger statlig finansiering som eksempelvis Prøysenhuset og Kunsthall Innlandet.
- Støtte arbeidet for olympiske og paralympiske vinterleker til Innlandet, basert på nøkternhet og innenfor miljømessige forsvarlige og bærekraftige rammer, i tillegg til å jobbe for at flere store arrangementer legges hit.
- Jobbe for å styrke fengslene i Innlandet ved å øke antall soningsplasser, inkludert lavsikkerhet.

Uttalelse 6:

Skape for å dele - flere arbeidsplasser og en styrka klimasatsning

Et vekstkraftig privat næringsliv som går med overskudd, bidrar til å finansiere verdens beste velferdsstat. Det er vårt sosialdemokratiske samfunn er tuftet på. Norge som nasjon har store utfordringer foran oss. Frem mot 2030 skal vi skape flere jobber, kutte utslippene med 55 prosent, få opp de grønne investeringene og øke fastlandseksporten.

Klimaendringene dominerer vår levetid. Vi skal gjennom den største omstillingen i norsk næringsliv noensinne. Regjeringen har satt tydelige mål for en grønn omstilling og vekst i eksporten fra fastlandet i årene fremover. Innlandet Arbeiderparti støtter disse ambisjonene fullt ut. De utgjør sammen med våre klimaforpliktelser en mulighet for et sterkt og moderne næringsliv med økt sysselsetting og verdiskaping. Vi går også raskt mot en tid hvor de som ikke driver bærekraftig, vil bli straffet for det. Bærekraft er i økende grad blir en forutsetning for lønnsomhet.

Innlandet har store muligheter til å ta en sterk rolle i å få fram nye og grønne arbeidsplasser. Vi har naturgitte forutsetninger for å ta en ledende nasjonal posisjon i det grønne skiftet og utviklingen av bioøkonomien. Norsk næringsliv i dag preges i stor grad av eksport av råvarer som olje, gass, fisk, tømmer og metaller. Innlandet Arbeiderparti mener det må satses på videreføring i Norge, og at rammebetingelsene for eksport styrkes.

Vellykket industrisatsning og klimaomstilling krever at vi bygger videre på det som har vært suksessoppskrifter for Norge tidligere. Vi må kombinere ambisiøse klimamål med ambisiøse jobbskapingsmål innen områder der vi har fortrinn og kompetanse.

Hele landet må tas i bruk, og Arbeiderpartiet må ha en næringspolitikk som sørger for at industri og næringsliv i distriktene har trygge og gode rammevilkår samtidig som det legges til rette for etablering av nye virksomheter.

Skal Norge lykkes med sine ambisjoner om grønn vekst og mer eksport fra fastlandet trengs det også at de offentlige virkemidlene styrkes. Innlandet Arbeiderparti støtter endringene i virkemiddelapparatet for å spisse innsatsen for grønn omstilling. I Innlandet er betongsektoren et godt eksempel på at næringsutvikling, nye arbeidsplasser og hvor store klimakutt kan realiseres.

Innlandets kommuner ønsker å være en aktiv del av det grønne skiftet. Noe av det viktigste hver enkelt kommune kan bidra med er attraktive og bærekraftige næringstomter, som gir plass til grønn industri. Vi deler regjeringens mål om at norske kommuner enklere skal kunne tilby næringstomter som kan konkurrere internasjonalt om de mest attraktive næringene og arbeidsplassene. En klar forutsetning for å nå dette målet er at det også blir førende for statlige myndigheter, som for eksempel Statsforvalter, NVE, Mattilsynet mv. I dag oppleves for ofte staten som en motspiller og ikke en medspiller i arbeidet med lokal omstilling.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- At det statlige virkemiddelapparatet for grønn omstilling må styrkes radikalt
- At staten må bidra til å bygge et industrielt FOU-miljø for utslippskutt i betongindustrien.
- At hele landet tas i bruk for å nå målet om en dobling av fastlandseksporten og en halvering av klimagassutslippene innen 2030.
- At klimagassutslipp må vektlegges tyngre i de samfunnsøkonomiske analysene som statlige etater gjør – da vil flere klimatiltak blir samfunnsøkonomisk lønnsomme og prioriteres høyere. Klima «veier» betydelig høyere i Sverige enn i Norge.
- At det må etableres ny lavutslippsindustri i Norge, utvikle nye innovasjonsprosjekter som bidrar til ytterligere klimakutt inkludert CO2-fangst på store utslippspunkt.
- At norske råvarer i størst mulig grad skal videreføres av virksomheter i Norge
- Ha et aktivt og balansert eierskap i næringslivet, med vekt på langsiktige og kompetente eiere.
- At staten forblir en langsiktig og aktivt eier i strategisk viktige bedrifter.
- Sikre at det legges til rette for satsing på forskning og utvikling for å fremme vekst i norsk industri og næringsliv.
- At rammebetingelsene til norsk eksportindustri må være konkurransedyktige.
- Styrke sirkulærøkonomien gjennom fjerning av juridiske og økonomiske hindringer. Et eksempel på dette, er å fjerne momsen på salg av gjenbruksvarer.
- At staten stiller risikokapital tilgjengelig for å skape ny industri basert på skogressursene.
- Etablere et samarbeid mellom industrielle aktører og offentlige aktører som kan gi reduserte klimautslipp, nye arbeidsplasser og gi ny teknologi gjennom forskning og utvikling.
- Styrke Klimaparken 2469 som en formidlingsarena for relevant forskning på klima og natur.
- At regjeringen og Stortinget sikrer en nasjonal legemiddelberedskap og en innenlands legemiddelproduksjon

Uttalelse 7:

Nye grep i landbrukspolitikken

Landbruksnæringa er en svært viktig bærebjelke i Innlandet. Landbruket og skogbruket har i tusenvis av år vært den næringa som har berga oss gjennom krisetider, krig og nød.

Krig i Europa og en usikker verdenshandel øker behovet for å sikre innbyggerne med forsterket beredskap og økt selvforsyning av mat produsert på våre egne naturressurser i Norge. Den eneste måten dette kan sikres på, er å sørge for at det er mulig å drive med matproduksjon i hele Norge. Det må være fremtid for bruksstørrelser som er tilpasset det landet vi er og den naturen vi har.

I den utfordrende situasjonen som verden er inne i sikkerhetspolitisk og med gjengroing og tilbakegangen vi opplever i bruken utmarksbeite her hjemme, har vi ikke flere bruk å miste. Vi trenger også alle brukene som setrer, har dyr på utmark og dermed skaper verdier og mat på ressurser som ellers vil bli stående ubrukt. Senter for fjellandbruk er etablert på Løken i Øystre Slidre. Denne satsinga er viktig for å kunne videreutvikle det unike fjellandbruket.

Innlandet Arbeiderparti er for løsdrift og god dyrevelferd, og vil kreve at det stilles krav til løsdrift ved nybygg. Derfor er det avgjørende at Hurdalsplattformen følges opp med å styrke investeringsvirkemidla i jordbruket med midler utenfor jordbruksavtalen. Dette skal skje gjennom ei investeringsordning som blant anna skal målrettes mot små og mellomstore mjølkebruk. En slik ordning må sikre at det er mulig å få lønnsomhet også i mindre bruk som baserer seg på gårdens egne ressurser av matjord og beite.

Kostnadsøkningene har imidlertid slått tungt inn for jordbruket på alle områder - også med tanke på byggekostnader og fornying av driftsbygningene. Den økonomiske situasjonen er kraftig forandret på grunn av krigen. Likevel mener Innlandet Arbeiderparti at det må stilles krav til løsdrift når det skal bygges nytt. Samtidig er det viktig at man unngår en absolutt sluttdato som gjør at mange av de små og mellomstore besetninger, med aktiv setring og bruk av utmarksbeite legges ned.

Brukene i distriktene utgjør kjernen i bosetting, verdiskapning og annen næringsvirksomhet mange områder. Om disse forsvinner, vil det bli stadig færre som vokser opp, bor og jobber i mange områder i landet.

Rovdyrproblematikk har ført til at mange har måttet gå over til anna produksjon, f.eks har flere sauebønder starta med kyllingproduksjon. Når Nortura vil legge ned slakteriet i Elverum og flytte det til Trøndelag skaper det ytterligere problemer. Også her må det være forutsigbare rammer.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Sikre at bøndene får en større del av verdien av matproduksjonen. Inntektsgapet mellom landbruket og andre næringer må tettes.
- Styrke sjølforsyningsgraden og at staten må ta matmangelproblematikken på alvor.
- At krav om løsdrift for eksisterende fjøs for melke- og ammebruk blir omgjort til krav om løsdrift ved nybygg.
- Jobbe for en flerårig investeringspakke som er øremerket ombygging til løsdriftfjøs som et ledd i arbeidet for bedre dyrevelferd.
- Utsette det nye kravet om kalvingsbinge i minst to år samtidig som det blir oppretta støtteordninger til formålet.
- Ha økt fokus på trygg mat produsert på gårder i hele Innlandet.

- At Stortinget styrker insentivene for bruk av utmarksbeite
- Arbeide for å sikre fortsatt drift av Nortura sitt slakteri på Elverum
- At beredskapslagrene må bygges opp.
- At staten skal følge opp Norsk senter for fjellandbruk i Valdres.
- Styrke satsingen på setring.
- Nivået på de statlige tilskuddene som bidrar til veterinærdekning må økes.
- Hele landbrukspolitikken må utformes slik at den er basert på ressursgrunnlaget til som ligger til gårdene, ikke stadige krav om stadig økte volum og tilhørende gjeldsvekst for det enkelte bruk.

Uttalelse 8:

Et organisert, seriøst og inkluderende arbeidsliv

Den norske modellen har gitt høy økonomisk vekst og fordelt velstanden jevnt. Modellen står seg således både økonomisk og sosialt. Kjernen i den norske samfunnsmodellen ligger i arbeidslivet, der velorganisert arbeidsliv og trepartssamarbeid er det mest grunnleggende særtrekket. Et godt arbeidsliv og arbeid til alle må være det overordnede målet for politikken.

Et velorganisert arbeidsliv med høy organisasjonsgrad er det viktigste premisset for et samfunn preget av rettferdig fordeling, demokrati og økonomisk og politisk stabilitet.

Etter åtte år med en regjering som anerkjente det uorganiserte arbeidslivet, har Norge nå en regjering som har igangsatt en storrengjøring av arbeidslivet. Nye og strenge reguleringer av bemanningsselskapene, kollektiv søksmålsrett og styrkede rettigheter til faste og hele stillinger er bare noe av det som allerede er igangsatt. Høyres og Fremskrittspartiets generelle adgang til midlertidige ansettelser er reversert, og fagforeningsfradraget er doblet.

Innlandet Arbeiderparti mener at det offentlige må fortsette å gå foran i arbeidet for et seriøst arbeidsliv. Vellykkede seriositetsmodeller som allerede er innført, må legge grunnlaget for en «Norgesmodell», der offentlige myndigheter stiller krav som sikrer faste ansettelser, fagutdanningenes stilling, styrket organisasjonsgrad, lønn etter tariffavtale og bærekraft. Arbeiderpartiet skal jobbe for at offentlige innkjøpere bruker leverandører med tariffavtale, og for at det offentlige ikke skal velge tilbydere som bryter de ansattes rett til å organisere seg.

Arbeidslivskriminalitet er et stort og voksende samfunnsproblem og framstår som en trussel mot det seriøse og organiserte arbeidslivet og for finansieringen av velferdsstaten. Sammen med Arbeiderpartiet har fagbevegelsen stått på for politiske tiltak mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet som eksempelvis allmenngjøring, solidaransvar, innsynsrett og en rekke andre bestemmelser som har gjort handlingsrommet mindre for useriøse og kriminelle aktører. Et annet viktig bidrag for bekjempelse av arbeidslivskriminalitet, er sentre mot arbeidslivskriminalitet (A-krimsentre).

Nasjonal lønnsdannelse, kollektive forhandlinger og grunnleggende arbeidstakerrettigheter er under press i flere europeiske land. Norske myndigheter må derfor sikre den norske arbeidslivsmodellen ved at norske tariffavtaler og norsk arbeidslivslovgivning må gis forrang foran EUs regler.

Likestilling er en verdi vi bevisst har jobbet for i Norge, og derfor er vi et av verdens mest likestilte land. Det store bildet viser at vi samlet sett har gått mot mer likestilling på de fleste områder, også innenfor arbeidslivet. Likevel er det slik at kvinner fortsatt har en systematisk svakere arbeidslivstilknytning enn menn, både i form av andelen i jobb og andelen som jobber deltid. Innlandet Arbeiderparti understreker viktigheten av at faste, hele stillinger skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv.

Rett kompetanse på rett plass, er viktig for at vi både i dag og i framtida, skal ha tilstrekkelig med fagkompetanse til oppgavene som skal gjøres. Vi må motvirke tendenser til et mer todelt arbeidsliv. Formaliserte krav til fagutdanning for yrkesutøvelse bør vurderes i flere fagområder for å bidra til kvalitet i tjenester og produkter.

Det inkluderende Innlandet handler om at de som vil og kan jobbe, skal få muligheten til det. Personer som står langt unna arbeidsmarkedet, er særlig avhengige av kontinuitet i tjenestetilbudet. NAVs ressurser til oppfølging av brukere må styrkes, særlig for å legge til rette for god avklaring av personer på arbeidsavklaringspenger. Arbeidsmarkedstiltakene må være av høy kvalitet, ikke være konkurranseutsatte eller være i regi av kommersielle aktører. Antall tiltaksplasser må økes, og særlig må en prioritere arbeidsforberedende trening, som ikke er konkurranseutsatt. Ordningen med arbeidsavklaringspenger (AAP) må styrkes slik at alle beholder stønaden fram til reell avklaring er gjennomført. Det må også åpnes opp for at flere kan få omskolering som tiltak under arbeidsavklaring.

Innvandring gjør Norge til et mer mangfoldig land og er en berikelse for samfunnet. Innlandet Arbeiderparti mener at styrket språkopplæring, satsing på kompetanse og aktiv arbeidsmarkedspolitik er viktige elementer for å sikre god integrering. Det skal være mulig å kombinere språkopplæringen med arbeidspraksis og det må settes inn tiltak for å integrere innvandrerkvinner i arbeidslivet.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Intensivere arbeide med at et A-Krimsenter blir etablert i Innlandet.
- Utarbeide en Norgesmodell med nasjonale seriøsitetskrav for alle offentlige anskaffelser.
- Sammen med partene i arbeidslivet jobbe aktivt for å bygge heltidskultur i alle deler av arbeidslivet.
- Styrke retten til heltid i loven
- Øke organisasjonsgraden ved å gi virksomheter som er bundet av landsomfattende tariffavtale med fagforening med innstillingsrett, ytterligere unntak og rettigheter.
- Bidra til mer informasjon om fagforeningens rolle og trepartssamarbeidet, blant annet i skolen, i lederutdanningene, og på arbeidsplassene for arbeidere som kommer fra land med svake fagforeninger, slik alle kan treffe et informert valg om de vil organisere seg.
- Føre en politikk som stimulerer til økt organisasjonsgrad blant både arbeidstakerne og arbeidsgivere, og jobbe i nært samarbeid med partene for å sikre et seriøst og organisert arbeidsliv.
- Gå imot begrensninger i retten til kollektive kampmidler, det kollektive forhandlingssystemet og retten til nasjonal lønnsdannelse.
- At arbeidsgiverpolitikken i kommunene skal forvalte en heltidskultur.
- Arbeide for en aktiv likestillings- og arbeidslivspolitik som styrker kvinners posisjon i arbeidslivet
- Støtte opp om og arbeide for tiltak som bedrer kjønnsbalansen i utdanning og arbeidsliv
- Arbeide for en mer aktiv og målrettet arbeidsmarkedspolitik med økt vekt på kompetanse.

- Ha nasjonale retningslinjer for sjåførsikkerhet i busser.
- At antall plasser til Arbeidsforberedende trening (AFT) må økes.
- Opprettholde og forbedre dagpengeordningene for arbeidsledige og permitterte.
- Styrke tilbudet for «norskopplæring på arbeidsplassen» for voksne innvandrere og gjøre det lettere å kombinere språkopplæring med arbeid.
- Forplikte offentlige arbeidsgivere til å ansette flere med nedsatt funksjonsevne.
- At arbeidsgiver skal dekke kostnader for vernebriller med styrke
- Arbeidsoppgaver løses på riktig nivå, satse enda mer på fagarbeideren.

Uttalelse 9:

Fylkesveiløft for trafikksikkerhet, regionale arbeidsplasser og klima

Fylkesveiene har størst ulykkesrisiko av veiene våre i Norge. Det viser undersøkelser fra blant andre Trygg Trafikk. I gjennomsnitt er det omtrent 30 % større risiko for dødsulykker pr. kjørte kilometer på fylkesveinettet enn det er på riksveiene. Utbedring og vedlikehold av fylkesveiene er en viktig prioritering for å unngå dødsulykker.

Til tross for den store økningen i pengebruken på transportinfrastruktur på statsbudsjettene over snart 20 år, har vedlikeholdsetterslepet på fylkesvei likevel fortsatt økt markant. Det skyldes at vedlikehold og utbedring har vært lavere prioritert enn bygging av nye, større infrastrukturprosjekter. Fylkeskommunene sitt økonomiske handlingsrom som veieiere har også vært lavere prioritert under høyreregjeringen. Utfordringene på fylkesveiene har dermed blitt større sammenlignet med resten av veinettet.

Flere anbud til bygging av nye infrastrukturprosjekter med milliardkostnader har de siste blitt vunnet av større multinasjonale konserner. Derimot er det i stor grad lokale og regionale entreprenører som gjerne vinner anbudene med vedlikehold og utbedring av fylkesvei. Flere av disse entreprenørene har nå ledig kapasitet, og det er usikkerhet i næringa. For Arbeiderpartiet er det en viktig sak i kommune- og fylkestingsvalg å sørge for å bedre grunnlaget for disse arbeidsplassene og lærebedriftene. Vi vil legge til rette for forutsigbare betingelser for denne delen av entreprenørbransjen i tråd med politikken i Hurdalsplattformen.

Utredningsoppdraget til NTP viser at det også er god klima- og naturpolitikk å prioritere å ta vare på våre eksisterende veier og vår infrastruktur. Fylkesveiløft som en prioritering innenfor infrastruktur, er god trafikksikkerhetspolitikk, god næringspolitikk, og god klimapolitikk. Satsingen forener dermed flere av Arbeiderpartiets mest sentrale verdier innenfor samferdsel og gir trygghet i hele landet.

Økonomien må styrkes, og fordelingen må oppleves rettferdig. I 2023 ble 1,6 milliarder kroner fordelt til opprustning og vedlikehold av fylkesvegene basert på en særskilt fordeling, såkalt tabell C. Ekspertutvalget som har sett på det fylkeskommunale inntektssystemet foreslår at hele bevilgningen bør omfordeles etter ordinære kriterier. Utvalget kommenterer at «Midler til opprustning og fornying av fylkesveiene har blitt gitt med særskilt fordeling i snart ti år, basert på en kartlegging med betydelig usikkerhet». Vi mener at konklusjonen med å omfordele mer av midlene i tabell C etter ordinære kriterier, er viktig og i tråd med retningslinjene.

Det trengs nå en tydelig prioritering for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på 71 milliarder kroner som vi i dag har på fylkesveinettet. Det må nå komme en tydeligere prioritering av å ivareta de veiene vi allerede har.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Styrke finansieringen av fylkesveier betydelig for å bedre trafikksikkerheten.
- Ta vare på og utbedre veiinfrastrukturen i hele landet, for å sikre forutsigbarhet for arbeidsplasser i entreprenørnæringen og utbedre flaskehalsen for lokalt næringsliv.
- Flytte midler til opprusting og vedlikehold av fylkesveger fra tabell C til de ordinære kostnadsnøkklene. Antall kilometer med fylkesveg må vektlegges mer enn i dag når inntektene skal fordeles mellom fylkene.

Uttalelse 10:

En ny og forutsigbar sosialdemokratisk energipolitikk

Folk og bedrifter i Norge skal ha tilgang til rimelig strøm. Sikker og trygg strømleveranse til lave priser har vært et grunnleggende gode for innbyggere og bedrifter i Norge gjennom 100 år. Tydelig politisk styring og offentlig kontroll over ressursene har vært grunnleggende for at Norge har vært verdensledende i bruk av fornybar kraft. Slik har vi lagt til rette for ny industri, arbeidsplasser over hele landet og en velferdsstat som er der for alle.

Nå har vi derimot et strømmarked som gir priser til både folk og bedrifter som ikke er akseptabel. Krigen i Ukraina er sterkt medvirkende til de skyhøye prisene. Med akutt mangel på gass har hele Europa opplevd energikrise, stor sosial misnøye blant folk og en svært krevende situasjon for næringslivet.

Med høye gasspriser blir prisen svært høy selv om det meste av strømmen er billig å produsere. Det siste gir høye inntekter til de fleste energiselskapene, samtidig som vanlige folk og næringsliv får mangedoblet strømregning.

Dagens strømpriser ligger langt over hva det koster å produsere strømmen i Norge, noe som er en uakseptabel situasjon på både kort og lang sikt. Norge har en av Europas beste strømstøtteordninger for private husholdninger. Men midlertidige ordninger er ingen varig løsning på den strømkrisen vi er inne i. Det må derfor etableres og utvikles politikk som sikrer norske innbyggere og norske bedrifter i best mulig grad mot internasjonale hendelser som kan påvirke norsk kraftsituasjon.

Innlandet Arbeiderparti krever større politisk styring over kraftmarkedet, og mer utbygging av fornybar kraft, nett og energieffektivisering. Vi må ha et strømmarked som sørger for at de som skal bygge ut ny kraft gis nok sikkerhet til å kunne bygge ut, samtidig som vi som bruker strøm ikke betaler mer enn vi må.

Innlandet er et fylke med lange og gode tradisjoner for utbygging av fornybar energi. Den posisjonen bør videreutvikles i framtida, og det bør ligge godt til rette for flere fornybarsatsinger i Innlandet. For å få bygd ut mer kraft må vi ikke rokke ved den over 100 år lange tradisjonen med at lokalsamfunn som stiller sine naturressurser til disposisjon skal ha sin rettmessige del av verdiskapningen. Kongsjenskraftordningen må derfor ligge fast.

Samtidig som Innlandet skal bidra med mer kraft, må det også legges til rette for økt industriaktivitet i fylket.

EU er nå i gang med å vurdere endringer i kraftmarkedene som kan gi bedre forutsigbarhet på strømprisen. Norge må bidra aktivt inn for å ivareta norske interesser i det pågående arbeidet og samtidig gjøre et selvstendig arbeid for å se på andre mulige modeller for prisdannelsen innenfor handlingsrommet i EØS-avtalen. Vi må ha en politisk styring av kraftpolitikken, slik at vannkraften og vår energirikdom, og ikke minst flerårsmagasinerne, disponeres til det beste for norske forbrukere og norsk næringsliv. Det nordiske kraftsamarbeidet kommer også fortsatt til å være svært viktig.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Ha mer politisk styring og sterk offentlig kontroll over kraftmarkedet og egne kraftressurser
- Arbeide for å få flere store utbyggingsprosjekter av fornybar energi i Innlandet. Norge må bygge ut mer kraft, få bedre nett og øke satsingen på energieffektivisering.
- Restaurere, modernisere og oppruste eksisterende vannkraftverk
- Sørge for at vi i framtida får en strømpris som samsvarer bedre med produksjonskostnaden. Prisene må være lave for å sikre trygghet og forutsigbarhet for norske innbyggere og norsk næringsliv.
- Norsk kraft skal sikre utvikling av Norge som industrinasjon med arbeidsplasser over hele landet. Energifrisene skal gi Norge en konkurransefordel i et internasjonalt marked.
- Det må legges til rette for store grønne industrisatsninger i Innlandet. Se på muligheten for industriutvikling og næringsparker i nærheten av der strømmen produseres, som eksempelvis industriparken i Mo i Rana.
- Eksisterende næringsliv, kritisk infrastruktur og modne prosjekter fra grønn industri må prioriteres i "strømkøen". Statnetts retningslinjer må endres for å unngå prinsippet "førstemann til mølla". For eksempel bør utvinning av kryptovaluta havne bakerst i køen og gjerne med en tydelig avgift for denne typen virksomhet
- Elektrifiseringen av norsk sokkel skal ikke svekke tilgang på strøm til andre prosjekter på land. Så langt det er mulig skal elektrifiseringen skje med havvind eller annen fornybar strøm produsert på sokkelen
- Styrke innsatsen for å nå klimamålene og målene i Paris-avtalen
- Konesjonskraftordningen må ligge fast for å sikre at lokalsamfunn fortsatt stiller arealer til disposisjon for utbygging av mer fornybar energi.

Høringssvar til Arbeiderpartiets energiutvalg:

Innlandet Arbeiderparti stiller seg bak hovedprinsippene som er foreslått av Arbeiderpartiets energiutvalg, med følgende justerte formuleringer i hovedtrekkene:

Strømpris

Dagens strømstøtteordning må forsterkes ytterligere dersom strømprisen går ytterligere opp. Arbeiderpartiet skal arbeide med å utfordre og reforhandle internasjonale avtaler med sikte på å sikre størst mulig nasjonal kontroll på strømpriser internt i det norske markedet.

Arbeiderpartiet skal ha som mål at kraftprisene i større grad må reflektere hva det koster å produsere nok strøm. Prisen må over tid være høy nok til at kraftselskapene produserer nok strøm og bygger ut den strømmen vi har behov for fremover, men ikke høyere enn det. Dette krever en diskusjon om endringer i dagens markedsmoell, og/eller sterkere politisk eller offentlig styring av markedet.

Arbeiderpartiet skal aktivt arbeide for at kraftprisene skal være forutsigbare og langsiktige, ikke minst for næringslivet. Da bør det vurderes om dagens marked kan kompletteres med løsninger som også gir langsiktig forutsigbarhet, og som gjør at kraftprisen blir så lav som mulig. For å få til dette må det vurderes hvordan man kan sikre at flere kan skjermes for svingninger i de kortsiktige prisene uten at dette går utover balansen mellom forbruk og produksjon. Da kan det være nødvendig med større offentlig regulering eller inngripen enn i dag.

Samtidig som vi på lang sikt må ha nok kraft og en forutsigbarhet på pris, bør det også drøftes om markedet kan balanseres på en bedre måte. Nye teknologier og styringsløsninger gir muligheter for at kraftmarkedet er i balanse sekund for sekund, noe som på sikt kan gi både folk

og næringsliv større forutsigbarhet for strømregningen.

Aktører i strømsalgsmarkedet

Innlandet Arbeiderparti vil innføre strengere krav til selskapenes markedsføring av pris, varighet og avtaletyper, og vurdere maksgrense for påslag og gebyrer. Sanksjoner mot strømsalgsselskap ved brudd på markedsføringsloven skal styrkes. Terskelen for å miste konsesjon må bli lavere. I offentlige energiselskaper skal det innføres restriksjoner på bonuser/provisjoner for ansatte. Det forventes også en kraftig innstramning i forventningene til lønn for ledere i kraftselskapene.

Offentlig eierskap og kontroll

Arbeiderpartiet skal legge til rette for større offentlig eierskap i nye vindkraftprosjekter på land og til havs. Det må utarbeides en modell som både ivaretar norsk eierskap og behov for utenlandsk kapital for å sikre så rask utbyggingstakt som mulig.

Vindkraft på land

Innlandet Arbeiderparti vil bare legge til rette for utbygging av ny vindkraft på land i Norge der det er et tydelig lokalt ønske om dette, og hensynet til natur- og dyreliv er tilstrekkelig ivaretatt. Økt energibehov er et samfunnsansvar som vi også forventer at kommunene erkjenner og tar sin del av. Kommunene skal sikres mer innflytelse i planlegging og utbygging av vindkraft på land, og verdiskapningen for lokalsamfunn som stiller sine naturressurser til disposisjon skal økes gjennom økt produksjonsavgift og skatt direkte til vertskommunene. Det skal være tydelige krav om at natur og terreng tilbakeføres så langt det er mulig når vindkraftkonsesjoner ikke fornyes. Etablering av ny vindkraft skal sees i sammenheng med etablering av ny industri.

Eksisterende vannkraftanlegg

Innlandet Arbeiderparti understreker viktigheten av fortsatt norsk eierskapet til vannkraften, og at konsesjonskommunene skal ha sin rettmessige del av verdiskapningen. Innlandet Arbeiderparti mener eksisterende vannkraftanlegg må oppgraderes. Det må investeres i effekt- og pumpekraftverk og det må etableres flere småkraftanlegg. Det må også foretas en gjennomgang av lovverk knyttet til småkraft for å sikre nasjonalt eierskap i sektoren. Innlandet Arbeiderparti vil senke innslagspunktet for grunnrente til 1,5 MW for å unngå at skattetilpasninger fører til tap av produksjon. Innlandet Arbeiderparti åpner også for å gjennomgå mellomstore og små vassdrag for å sikre verneverdier, og der det er behov for et forsterket vern for flom, vurdere en skånsom utbygging uten at natur og miljøverdier forringes. Det er videre viktig at bransjen har forutsigbare rammer for å kunne foreta investeringer i oppgradering av vannkraftanleggene.

Annen energiproduksjon

Hydrogen har stort potensiale som en energibærer for flere av framtidens energikilder som sol og vind. For Norge vil såkalt blå hydrogen, produsert med naturgass og med fangst og lagring av CO2 være et viktig bidrag til energiomstillingen i Europa. Innlandet Arbeiderparti vil sikre at regelverk for hydrogen legger godt til rette for både grønt og blått hydrogen. Produksjon av biogass har også et spennende potensial for Norge. Virkemiddelapparatet må sørge for risikoavlastning for utrulling av biogassanlegg, ikke bare FOU-anlegg. Biogass er en sirkulærøkonomisk energiproduksjon som er nødvendig for å sikre fortsatt landbruk i Innlandet. Satsing på biogass er en forutsetning for å opprettholde norsk matproduksjon og samtidig ivareta landbrukets klimamål. Innlandet Arbeiderparti vil utforske mulighetene og konsekvensene som ligger i kjernekraft.

Kraftnettet

Det tar for lang tid i dag å bygge ut nett, og det må derfor sikres raskere saksbehandling for å få etablert nytt nett. For Arbeiderpartiet er det naturlig å se utbygging av nett i sammenheng med etablering av grønn industri, kraftproduksjon, næringsliv og kutt i klimautslipp. Hensynet til naturinngrep skal veie tungt. Innlandet Arbeiderparti mener nytt nett i så stor grad som mulig skal etableres i kabler under bakken, heller enn som luftspenn.

Innlandet Arbeiderparti vil etablere kriterier for prioritering av behandling av søknader om nettilknytning hvor vi sier nei til kryptovaluta, og ja til eksisterende industri og fremveksten av nye grønne industrier. Statnetts retningslinjer for tildeling av strøm må endres slik at eksisterende næringsliv og kritisk infrastruktur kommer først i køen.

Mellomlandsforbindelser

Innlandet Arbeiderparti ønsker ikke flere mellomlandsforbindelser for norsk fornybar kraft. Innlandet Arbeiderparti støtter Regjeringens beslutning om å stoppe utbyggingen av North-Connect kablen til Skottland.

Energieffektivisering

Samtidig som behovet for fornybar kraft øker på flere områder, er det fortsatt potensial i økt energieffektivisering hos bedrifter, husholdninger og offentlige virksomheter. Innlandet Arbeiderparti støtter helhjertet opp om energiutvalgets anbefalinger om å styrke støtteordningene innenfor ENØK for næringsliv og husholdninger. Innlandet Arbeiderparti understreker viktigheten av en sosial profil på tiltakene, slik at vanlige husholdninger sikres økonomisk støtte til energisparing i egen bolig også med kjent teknologi.

Uttalelse 11:

Internasjonal solidaritet

Ukraina

Russlands brutale angrep mot Ukraina i februar 2022 har endret hele Europa. Terrorbombing og målrettede overgrep mot sivile i Ukraina har ført til umenneskelige lidelser. Russland fører en utslettelseskrig med mål om å fjerne Ukraina, noe som har skapt frykt og stor usikkerhet i hele Europa.

Det er fortsatt kalde fronter mellom Russland og det øvrige Europa, og krigshandlingene fortsetter. Uskyldige liv går tapt og konsekvensene for den suverene nasjonalstaten Ukraina er katastrofale.

Innlandet Arbeiderparti fordømmer Russlands krig på det kraftigste, og vil støtte det ukrainske folket så lenge det er behov for det.

Den europeiske freden er fortsatt truet og vi har sett at NATO-samarbeidet er viktigere enn noensinne. Med et Europa i krig er det viktigere enn noen gang å forsikre våre allierte hvor vi hører hjemme – i NATO. Og som NATO-medlem har Norge forpliktet oss til å bruke minst 2 prosent av vår årlige BNP på forsvar. Dette er et mål som Innlandet Arbeiderparti mener regjeringen må oppfylle.

Innlandet Arbeiderparti understreker viktigheten at vi har et godt rustet forsvar som kan ivareta Norges sikkerhet på best mulig måte. Et NATO med både Finland og Sverige som medlemmer styrker Nordens samlede forsvarsevne og gjør det mulig å ha en helhetlig og felles sikkerhetspolitikk.

Sanksjoner er et av de viktigste tiltakene som det internasjonale samfunn har til rådighet for å reagere mot Russlands folkerettsbrudd. EU har vedtatt omfattende sanksjonspakker, som Norge stiller seg bak. Av erfaring vet vi at sanksjonene rammer hardest når Europa står samlet om dem. Sanksjonspakken favner bredt, og vil ikke minst ramme Russlands evne til å finansiere og drive sin krigsmaskin. Derfor er det viktig og riktig at regjeringen har gitt sin politiske tilslutning til tiltakene.

Det er allerede dokumentert flere menneskebrudd i krigen. Disse bruddene må følges opp og de ansvarlige må stilles til ansvar.

Innlandet Arbeiderparti vil at Norge må fortsette å ta imot flyktninger fra Ukraina, og sikre dem trygghet, inkludering og tilgang til skolegang, opplæring og arbeid. Alle trenger håp om at krigens lidelser opphører. Derfor vil Innlandet Arbeiderparti støtte fredsinitiativ som kan stoppe denne meningsløse og urettferdige krigen.

Kvinner i Iran og Afghanistan

Innlandet Arbeiderparti fordømmer volden mot kvinner i Iran og Afghanistan og undertrykkelse av kvinners rettigheter.

De siste månedene har vi sett mennesker i Iran protestere for sine rettigheter. I Iran er det straffbart å ikke bruke hijab og nå risikerer tusenvis av kvinner sitt eget liv for å protestere mot myndighetene. Kvinnene lever i frykt for hva som kan skje med dem og for Innlandet Arbeiderparti er det viktig å støtte kvinnene i Iran for deres kamp mot frihet. Iranske og afghanske kvinner har lenge kjempet for grunnleggende rettigheter og frihet til å bestemme over sine egne liv. Slogordet som ropes i Irans gater er «Kvinne, Liv, Frihet». Både Afghanistan og Iran styres av fundamentalistiske, autoritære regimer som undertrykker menneskerettighetene. Kvinner i Iran kjemper for helt grunnleggende menneskerettigheter, som talefrihet, retten til å bestemme hva de vil ha på seg, hvilken jobb de ønsker å ha, hvem de vil gifte seg med, hvor de ønsker å ferdes og hva de ønsker å studere. De samme verdiene som vi har og lever etter i Norge.

Norge og EU har varslet sanksjoner mot regimet i Iran og Afghanistan. Innlandet Arbeiderparti støtter iverksettelsen av internasjonale sanksjoner og står på kvinnenes side i kampen for menneskerettigheter, ytringsfrihet, og retten til å leve frie liv.

Etiopia

Situasjonen i Etiopia og følgene av borgerkrigen er en humanitær katastrofe. Det meldes om store tap av menneskeliv og grove krigsforbrytelser, samtidig som hjelpeorganisasjoner og viktig bistand stenges ute.

Innlandet Arbeiderparti mener at situasjonen i sterkere grad må følges opp av det internasjonale samfunn. Arbeiderpartiet skal være forkjemper for å sikre at områder preget av krig og humanitære katastrofer får tilgang til den hjelpen de skal ha. Det internasjonale samfunnet må sikre humanitære organisasjoner trygg adgang til områder rammet av krig og katastrofer. Krigsforbrytelser må følges opp av internasjonale domstoler.

Uttalelse 12:

Uakseptabel svekkelse av politiet i Innlandet

I en urolig tid er et synlig og tilstedeværende politi viktigere enn noensinne. Politidirektoratets (POD) sin nye fordelingsnøkkel mellom politidistriktene rammer Innlandet knallhardt. På tross av at regjeringen har økt rammen til politiet totalt blir Innlandet Politidistrikt pålagt å redusere budsjettet for 2023 med 62 millioner.

Dette er en betydelig andel av Innlandets budsjett og vil bety en klar svekkelse av politikraft i hele fylket.

Årsmøte i Innlandet Arbeiderparti er svært bekymret for konsekvensen dette vil få for tryggheten til våre innbyggere og lokalsamfunn. Det forebyggende arbeidet i politiet oppleves allerede å være under press og ytterligere kutt vil få store konsekvenser.

Ytterligere inntrekk av midler er varslet politiet fra POD for de neste fem årene. Innlandet kommer spesielt dårlig ut på grunn av at det ikke blir tatt nok hensyn til at distriktet blant annet har store avstander og en lang riksgrense mot Sverige med mange grenseoverganger, blant annet landets nest største grenseovergang på Morokulien.

Innlandet Arbeiderparti vil at:

- Innlandets utfordringer, geografi og grense til Sverige blir hensyntatt og at de foreslåtte kuttene reverseres.
- PODs rolle i fordelingen endres og en sterkere politisk styring sikres i fremtidige budsjett.

Øvrige politiske vedtak

Godtgjørelse for meddommere og medlemmer av forliksrådene

Vi ser i alle kommuner at det begynner å bli problematisk å rekruttere meddommere og medlemmer i forliksrådet. Dette er en konsekvens av at godtgjørelsene er så lave at det økonomiske tapet vil bli for stort dersom man møter i rettssaker som meddommer eller møter som medlem i forliksrådet på fast basis. Det er for oss en selvfølge at de som skal treffe avgjørelser i norsk domstol er representative i både kjønnsfordeling, alder og bakgrunn. Ved å øke godtgjørelsene vil vi kunne sikre rekruttering i fremtiden.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Jobbe for å øke godtgjørelsen for meddommere og medlemmer av forliksrådene i Norsk rettsvesen slik at denne sikrer reell tapt arbeidsfortjeneste der hvor det ikke gis lønnet permisjon.

Forenkla oppkøring for ATV

På bygda der ungdom under 18 ikke har tilgang på et fungerende kollektivtilbud utenom skoleskyss er moped, lett motorsykkle, traktor og ATV vanlig framkomstmiddel fra fylte 16 år. ATV'er som nyttes av 16-åring er normalt av typen registrert som traktor. Ungdommen må derfor ta vanlig sertifikat for traktor og henger for å kunne benytte slike. Traktorsertifikat er en lite hensiktsmessig kjøreopplæring for ungdom som skal kjøre ATV både med tanke på kjøreegenskaper og sikkerhet. Ungdom som ikke kommer fra gård med traktor vil normalt heller ikke ha mulighet for å drive privat kjøreopplæring.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- At det utarbeides regler som lar sekstenåring kjøre ATV uten å gjennomføre vanlig kjøreopplæring og oppkøring for traktor. Dette kan enten gjøres i form av et eget ATV sertifikat, eller et forenklet traktorsertifikat der det settes begrensinger for vekt og motorstørrelse på kjøretøy.

Norsk Tollstasjon på Magnor

Ved Magnormoen som er landets nest største grensepassering er det en ikke en egen tollstasjon i det hele tatt.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- At det etableres en norsk tollstasjon på Magnor for å sikre at Stortingets vedtak om tollrestriksjoner faktisk blir fulgt samt at moms og andre avgifter blir kontrollert, krevet inn og at lasten blir kontrollert når det anses nødvendig